

Uzasadnienie Rady: Stanowisko Rady (UE) nr 5/2021 w pierwszym czytaniu w sprawie przyjęcia Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Europejski Fundusz Obronny i uchylającego rozporządzenie (UE) 2018/1092

(2021/C 131/02)

I. WPROWADZENIE

1. W dniu 13 czerwca 2018 r. Komisja przedłożyła wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Europejski Fundusz Obronny ⁽¹⁾ („Fundusz”).
2. Na posiedzeniu w dniu 19 listopada 2018 r. Rada przyjęła częściowe podejście ogólne ⁽²⁾ w sprawie przedmiotowego wniosku, pozostawiając wszystkie przepisy mające skutki dla kwestii budżetowych w nawiasach, gdyż – aby Rada mogła ustalić swoje stanowisko – wymagały one zakończenia negocjacji w sprawie wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027. Przepisy dotyczące państw trzecich, które mają zostać uznane za państwa stowarzyszone w ramach Funduszu (art. 5), również zostały ujęte w nawiasach i pozostawione poza zakresem mandatu negocjacyjnego Rady.
3. Parlament Europejski głosował nad swoim sprawozdaniem na szczeblu komisji w dniu 21 listopada 2018 r. ⁽³⁾ W dniu 12 grudnia 2018 r. zgromadzenie plenarne przyjęło sprawozdanie, dając w ten sposób mandat do rozpoczęcia negocjacji z Radą.
4. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął opinię ⁽⁴⁾ w dniu 12 grudnia 2018 r.
5. W następstwie rozmów trójstronnych, które odbyły się w dniach 16 stycznia i 5 lutego 2019 r., Parlament Europejski i Rada wypracowały kompleksowe wspólne rozumienie w sprawie wniosku w dniu 19 lutego 2019 r., z wyjątkiem przepisów ujętych w nawiasach, wspomnianych w pkt 2.
6. W dniu 27 lutego 2019 r. Komitet Stałych Przedstawicieli zapoznał się ze sprawozdaniem z postępu prac odzwierciedlającym wspólne rozumienie ⁽⁵⁾, potwierdzając tym samym, że negocjacje z Parlamentem Europejskim zostaną wznowione, gdy Rada uzyska mandat dotyczący wszystkich elementów wniosku.
7. Na podstawie wspólnego rozumienia Parlament Europejski przyjął swoje stanowisko w pierwszym czytaniu w dniu 18 kwietnia 2019 r. ⁽⁶⁾
8. W swoich konkluzjach z dnia 21 lipca 2020 r. ⁽⁷⁾ Rada Europejska przedstawiła horyzontalne wytyczne dotyczące wszystkich kwestii mających wpływ na budżet. W związku z tym w dniu 30 września 2020 r. Komitet Stałych Przedstawicieli upoważnił ⁽⁸⁾ prezydentkę do wznowienia negocjacji z Parlamentem Europejskim z myślą o osiągnięciu porozumienia w sprawie całego tekstu.
9. W następstwie rozmów trójstronnych, które odbyły się w dniu 30 listopada 2020 r., Parlament Europejski i Rada, przy wsparciu Komisji Europejskiej, osiągnęły wstępne porozumienie polityczne w sprawie ostatecznego tekstu kompromisowego w dniu 14 grudnia 2020 r. Porozumienie to zostało zatwierdzone przez Komitet Stałych Przedstawicieli w dniu 18 grudnia 2020 r. ⁽⁹⁾, a przez Komisję Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (ITRE) w Parlamencie Europejskim – w dniu 14 stycznia 2021 r.
10. W dniu 21 stycznia przewodniczący komisji ITRE wysłał pismo do przewodniczącego Komitetu Stałych Przedstawicieli, w którym zaznaczył, że jeżeli Rada oficjalnie przekaze Parlamentowi Europejskiemu swoje stanowisko uzgodnione podczas rozmów trójstronnych, z zastrzeżeniem weryfikacji prawno-językowej, zaleci on zgromadzeniu plenarnemu, by stanowisko Rady w pierwszym czytaniu zostało zaakceptowane bez poprawek w drugim czytaniu Parlamentu Europejskiego.

⁽¹⁾ Dok. 10084/18 + ADD 1.

⁽²⁾ Dok. 14094/1/18 REV 1.

⁽³⁾ P8_TA(2018)0516, właściwa komisja: Komisja Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (ITRE), sprawozdawca – Zdzisław Krasnodębski; współsprawozdawca – David McAllister (AFET) (Dz.U. C 388 z 13.11.2020, s. 623).

⁽⁴⁾ CCM/162 (Dz.U. C 110 z 22.3.2019, s. 75).

⁽⁵⁾ Dok. 6733/1/19 REV 1.

⁽⁶⁾ EP-PE_TC1-COD(2018)0254.

⁽⁷⁾ Dok. 10/20.

⁽⁸⁾ Dok. 11394/20.

⁽⁹⁾ Dok. 14285/20.

II. CEL

11. Celem ogólnym Funduszu jest wzmocnienie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (EDTIB) poprzez wspieranie wspólnych działań i współpracy transgranicznej między podmiotami prawnymi w całej Unii, a także poprzez wzmocnienie i poprawę elastyczności zarówno łańcucha dostaw, jak i łańcucha wartości w sektorze obronności, rozszerzanie współpracy transgranicznej między podmiotami prawnymi oraz promowanie lepszego wykorzystania potencjału przemysłowego w zakresie innowacji, badań i rozwoju technologicznego.

III. ANALIZA STANOWISKA RADY W PIERWSZYM CZYTANIU

Uwagi ogólne

12. Rada i Parlament Europejski przeprowadziły negocjacje w celu zawarcia wczesnego porozumienia w drugim czytaniu na podstawie stanowiska Rady w pierwszym czytaniu, które Parlament Europejski byłby w stanie zatwierdzić w jego obecnym brzmieniu. Tekst stanowiska Rady w pierwszym czytaniu w pełni odzwierciedla kompromis osiągnięty między współprawodawcami.
13. *Kwalifikujące się podmioty*: Rada zgadza się ze stanowiskiem Parlamentu Europejskiego w pierwszym czytaniu w odniesieniu do przepisów dotyczących kwalifikujących się podmiotów, które to przepisy opierają się na pierwotnym wniosku Komisji Europejskiej.
14. *Działania kwalifikowalne*: Rada popiera stanowisko Parlamentu Europejskiego w pierwszym czytaniu dotyczące działań kwalifikowalnych i zgadza się, że co najmniej 4 % i maksymalnie 8 % puli środków finansowych należy przydzielić na zaproszenia do składania wniosków lub przyznawanie finansowania na wsparcie przełomowych technologii obronnych, co oznacza wzrost w stosunku do pułapu 5 % zaproponowanego pierwotnie przez Komisję Europejską.
15. *Etyka*: Rada popiera stanowisko Parlamentu Europejskiego w pierwszym czytaniu, zgodnie z którym działania służące rozwijaniu produktów i technologii, których stosowanie, rozwój lub produkcja są zakazane na mocy mających zastosowanie postanowień prawa międzynarodowego, nie kwalifikują się do wsparcia z Funduszu. Rada zgadza się ponadto ze stanowiskiem Parlamentu Europejskiego w pierwszym czytaniu co do braku kwalifikowalności działań służących opracowywaniu śmiertelnej broni autonomicznej, co wykracza poza pierwotny wniosek Komisji Europejskiej.
16. *Zarządzanie*: Rada popiera stanowisko Parlamentu Europejskiego w pierwszym czytaniu, zgodnie z którym należy powierzyć Komisji Europejskiej uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do przyjmowania programów prac oraz przyznawania finansowania na wybrane działania badawcze i rozwojowe. Do przyjmowania takich aktów wykonawczych stosowana będzie procedura sprawdzająca, zgodnie z którą projekt aktu wykonawczego nie może zostać przyjęty, jeżeli komitet programu nie wyda opinii. Fundusz jest wdrażany w ramach zarządzania bezpośredniego, ale na zasadzie odstępstwa działania szczególne mogą być przeprowadzane, w uzasadnionych przypadkach, w ramach zarządzania pośredniego przez podmioty, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego; odstępstwo takie nie dotyczy jednak procedury selekcji i wyboru.
17. *Spójność*: Rada popiera stanowisko Parlamentu Europejskiego w pierwszym czytaniu, które – zgodnie z pierwotnym wnioskiem Komisji Europejskiej – przewiduje podwyższenie stopy finansowania o dodatkowych dziesięć punktów procentowych na działania podjęte w związku ze stałą współpracą strukturalną (PESCO).

Uwagi szczegółowe

18. W trakcie ostatnich rozmów trójstronnych w dniu 14 grudnia 2020 r. współprawodawcom udało się osiągnąć kompromis w następujących kwestiach.
19. *Czas trwania*: Współprawodawcy uzgadniają czas trwania Funduszu. Art. 1 ustanawia Fundusz na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r., zgodnie z okresem obowiązywania wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027.

20. *Pula środków finansowych*: Zgodnie z programem ramowym „Horyzont Europa”, współprawodawcy uzgodnili ponadto całkowitą pulę środków finansowych na Fundusz w wysokości 7 953 000 000 EUR w cenach bieżących. Podział tej całkowitej puli środków finansowych na działania „badawcze” i „rozwojowe” pozostaje proporcjonalny do podziału określonego w pierwotnym wniosku Komisji Europejskiej.

Stanowisko Rady w pierwszym czytaniu nie zawiera „klauzuli przyjmowania” (ang. receiving clause), która umożliwiłaby państwom członkowskim wystąpienie z wnioskiem o przesunięcie do Funduszu zasobów przydzielonych im w ramach zarządzania dzielonego, w miarę możliwości na ich rzecz. Rada zgodziła się nie włączać takiej klauzuli w odpowiedzi na obawy natury etycznej i praktycznej zgłoszone przez, odpowiednio, Parlament Europejski i Komisję Europejską.

Stanowisko Rady w pierwszym czytaniu odzwierciedla określony w wieloletnich ramach finansowych na lata 2021–2027 cel zakładający, że 30 % wydatków zostanie przeznaczony na działania związane z klimatem we wszystkich programach UE. Zawiera również przepis dotyczący uwzględnienia działań na rzecz różnorodności biologicznej.

21. *Udział państw trzecich*: Rada i Parlament Europejski zgodziły się z pierwotnym wnioskiem Komisji Europejskiej dotyczącym „państw stowarzyszonych”. Art. 5 stanowiska Rady w pierwszym czytaniu umożliwia uczestnictwo w Funduszu członkom Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), którzy należą do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), zgodnie z warunkami ustanowionymi w Porozumieniu EOG.

IV. PODSUMOWANIE

22. Stanowisko Rady w pierwszym czytaniu dotyczące rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Europejski Fundusz Obronny w pełni odzwierciedla kompromis osiągnięty w negocjacjach między przedstawicielami Rady i Parlamentu Europejskiego, przy wsparciu Komisji.
23. W związku z tym Komitet Stałych Przedstawicieli jest proszony o zaproponowanie Radzie, by:
- zatwierdziła niniejsze uzasadnienie stanowiska Rady w pierwszym czytaniu, oraz
 - przekazała to uzasadnienie Parlamentowi Europejskiemu.
24. Po przyjęciu przez Parlament Europejski stanowiska w drugim czytaniu, zatwierdzającego stanowisko Rady bez poprawek, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające Europejski Fundusz Obronny wejdzie w życie w dniu jego opublikowania w Dzienniku Urzędowym UE.
-